

BESLUT OM NATURRESERVATET GETGARSUDDE, GRUMS KOMMUN

BESLUT

Beslut om naturreservat

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) det snedstreckade område som avgränsas med heldragen svart linje på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Reservatets namn ska vara naturreservatet Getgarsudde.

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets skogar, strandmiljöer, intressanta ytformationer och andra ingående naturtyper, samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras och anordningar för att underlätta för friluftslivet anläggs. Vidare tillåts skogen att utvecklas fritt, och markens naturliga hydrologi skyddas från fysisk påverkan. Spontan skogsbrand i området släpps till den grad säkerhetsaspekterna kan tillåta. Åtgärder för att hålla områdets stränder fria från träd och buskar kan genomföras. Områdets orördhet understryks genom att motorfordonstrafik förbjuds.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna gäller inte de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan.

Föreskrifterna gäller inte heller av Länsstyrelsen utförd eller beställd röjning av kulturlämningar, under förutsättning att detta sker i samråd med reservatsförvaltningen.

Föreskrifterna gäller inte heller den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av bestämningsmaterial, som utförs av eller på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika, dämma, leda bort vatten eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
7. framföra motordrivet fordon, exempelvis traktor och terränghjuling (sk fyrhjuling)

Föreskriften A7 gäller inte båttrafik på Vänern.

Föreskriften A7 gäller inte för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförfordningen (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation ej sker.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktigas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets yttergränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. anläggande, utmärkning och underhåll av led enligt karta, bilaga 3
3. anläggande och underhåll av rastplats och eldstad enligt karta, bilaga 3
4. röjning på stränder av träd och buskar av igenväxningskaraktär
5. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd och buskar
2. framföra motordrivet fordon,
3. elda annat än på anvisad plats
4. medföra ej kopplad hund
5. skada klapperstensfält och vallar eller frakta bort sten
6. tälta eller förtöja båt mer än ett dygn i sträck
7. utan länsstyrelsens tillstånd samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
8. utan länsstyrelsens tillstånd samla in mossor, lavar och vedsvampar

9. utan länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar

Föreskriften C2 gäller inte båttrafik på Vänern.

Föreskriften C2 gäller inte för älghjortar eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsföreskriften (1975:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation ej sker.

Föreskriften C4 gäller inte vid jakt med hund.

Upphävande av gällande beslut

Med stöd av 7 kap 7 § första stycket i miljöbalken upphäver länsstyrelsen det beslut om naturreservatet Getgarsudde som fattades med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:808) den 21:e mars 1977 (dnr 11.1211-3052-76).

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § Föreskriften om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

1967 avslog Länsstyrelsen dåvarande markägarens bygglovsansökan på Getgarsudde med hänvisning till strandskyddslagstiftningen. Förhandlingar mellan staten och markägaren resulterade i att staten förvärvade fastigheten 1972. 1977 fattade Länsstyrelsen beslut om att skydda Getgarsudde som naturreservat. Syftet med naturreservatet är enligt beslutet från 1977 att gynna allmänhetens friluftsliv, att bevara intressanta geologiska formationer och att bevara hållmarkstallskog i en mindre del av naturreservatet. 2005 konstaterade Länsstyrelsen att den skötsel som föreskrivs i skötselplanen i stor utsträckning ej genomförts samt att beslutet och skötselplanen i stor utsträckning är föråldrade.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Synpunkter på förslaget till beslut har lämnats av Havs- och vattenmyndigheten samt Grums kommun. Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget till beslut och föreslår, eftersom en så stor del av området utgörs av vatten, att kunskapen om områdets akvatiska värden utökas genom att undersökningar läggs in som en del av skötseln.

Grums kommun uppmanar länsstyrelsen att komplettera beslutet med en redovisning av hur beslutet påverkar riksintressen, strandskydd och gällande områdesbestämmelser.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen håller med Havs- och vattenmyndigheten om att det vore önskvärt med mer kunskap om områdets akvatiska värden. I reservatets närområde (Åsfjorden) genomförs regelbundna provtagningar vad gäller vattenkemi, bottenfauna och fiskpopulationer. Länsstyrelsen anser att den kunskapen tills vidare är tillräcklig för området.

När det gäller uppmaningen från Grums kommun hänvisar länsstyrelsen till rubriken nedan (Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål med mera) där det framgår att vägning gentemot befintliga riksintressen gjorts, och att området inte berörs av någon annan områdesbestämmelse. Strandskyddsbestämmelserna gäller även i naturreservatet, och dispens från dessa kommer att sökas i de fall det krävs.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av reservatet

Naturreservatet Getgarsudde är beläget en knapp mil söder om Grums tätort, i inloppet till Åsfjorden. Getgarsudde är en del av Väners skärgård och omges av naturreservaten Värmlandsskärgården i norr och söder och Segerstads skärgård i öster.

De yttre delarna av området karaktäriseras av klapperstensfält och serier av strandvallar. Stränderna i söder och öster är hållmarker med vindpinad skogsvegetation. Den norra stranden är till stor del vassbevuxen. Västra delen av reservatet är bruten och kuperad av bergryggar i NNO-SSW-lig riktning. Skogsbestånden här är heterogena, och växlar i både ålder och sammansättning. Inslag av grönsten förekommer fläckvis. Den skog som ingår i reservatet är en mosaik av hållmarkstallskog, barrblandskog och lövblandad barrskog.

Motiv till upphävande av tidigare beslut

Syftet med naturreservatet är enligt beslutet från 1977 att gynna allmänhetens friluftsliv, att bevara intressanta geologiska formationer samt att bevara hållmarkstallskog i en mindre del av naturreservatet. För att uppfylla dessa syften ska enligt den till beslutet hörande skötselplanen vissa anordningar för friluftslivet iordningställas, och viss skogsskötsel genomföras.

I den gamla skötselplanen föreskrivs, i första hand av estetiska skäl, att gallringar, avverkningar och virkesuttag utförs i stora delar av naturreservatet. Sådana åtgärder skulle innebära att naturreservatets skogliga naturvärden försämrats. Den typen av åtgärder innebär också en risk för körskador som kan skada de geologiska formationerna. I den gamla skötselplanen föreskrivs även att en båträdda ska röjas i naturreservatets norra del. En sådan trädda skulle kräva kontinuerlig röjning och muddring och innebära ett ingrepp i ett område som är avsatt för att bevara ett naturligt attraktivt avsnitt av Vänerskärgården.

Flera av de anordningar och åtgärder som beskrivs i den gamla skötselplanen har aldrig prioriterats för genomförande. Då skogen i naturreservatet, i strid med gällande skötselplan, har fått utvecklas fritt sedan det bildades har naturskogsprägeln i området ökat väsentligt. Antalet

torrträd, vindfällan och grupper med insektsvärjande granar, s.k. "barkborretorg", har ökat. I takt med att detta hänt har de skogliga naturvärdena i området ökat.

I syfte att stärka skyddet för områdets naturvärden, samt göra beslut och skötselplan mer anpassade till de faktiska förhållandena i naturreservatet, anser Länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl för att upphäva 1977 års beslut och skötselplan, och ersätta dem med nytt beslut och skötselplan. Genom att skärpa naturreservatets föreskrifter och revidera skötselplanen kan den begynnande naturskogsprägel och områdets biologiska mångfald skyddas och utvecklas, samtidigt som anordningarna för friluftslivet ges en bättre och mer ändamålsenlig lokalisering.

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Getgarsudde bevaras ett för friluftslivet attraktivt område i Vänerskärsgården med intressanta geologiska formationer, värdefulla strandmiljöer och skog med naturskogs kvaliteter. Avsaknaden av bebyggelse och motorfordonstrafik i kombination med tilltalande natur gör området väl lämpat för promenader, strövtåg och naturupplevelse. Genom att skogen lämnas orörd kommer naturvärdena att öka, då naturskogsprägel tilltar över tiden. De geologiska formationerna skyddas genom att motorfordonstrafik, schaktning och liknande verksamheter förbjuds.

Som naturreservat kommer området att skötas för att tillgängliggöra området för det rörliga friluftslivet samt för att gynna naturvärdena. Vid allmänhetens besök i området är upplevelsen till stor del beroende av stillhet och relativ orördhet. Motorljud och andra störningar som hör till det vanliga samhällslivet undviks genom flera av föreskrifterna.

Länsstyrelsen gör bedömningen att Getgarsudde är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvaliteter och besöksvärde bäst bevaras och utvecklas genom att det undantags från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål med mera

Bildandet av naturreservatet Getgarsudde bidrar till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Beslutet ligger även i linje med Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, som t.ex. konventionen om biologisk mångfald och det europeiska nätverket av skyddsvärd natur Natura 2000.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Ingen kommunal detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen finns som berör området. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans eller proportion mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken ansvarig för att bedriva tillsyn över naturreservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet.

För fornlämning i området gäller enligt 2 kap 2 § kulturminneslagen att till lämningen hör ett fornlämningsområde som täcker ett område på marken som är så stort som behövs för att skydda och bevara fornlämningen.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar bl.a. till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Getgarsudde
Län	Värmland
Kommun	Grums
N2000-beteckning	Utgör del av SE0610006
Lägesbeskrivning	Vid basen av Värmlandsnäs, ca en mil söder om Grums centralort
Församling/Socken	Ed
Topografisk karta	10CNO, 10CSO
Ekonomisk karta	10C5j, 10C4j, 10D4a

Naturgeografisk region	22A Vänerslätterna
Kulturgeografisk region	Värmlands Vänerslätt
Fastigheter	Körsvik 1:14
Areal	189 ha inklusive vattenområde
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kenneth Johansson. Föredragande har varit avdelningsdirektör Johan Bohlin. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Thomas Östlund, verksamhetschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborgh.

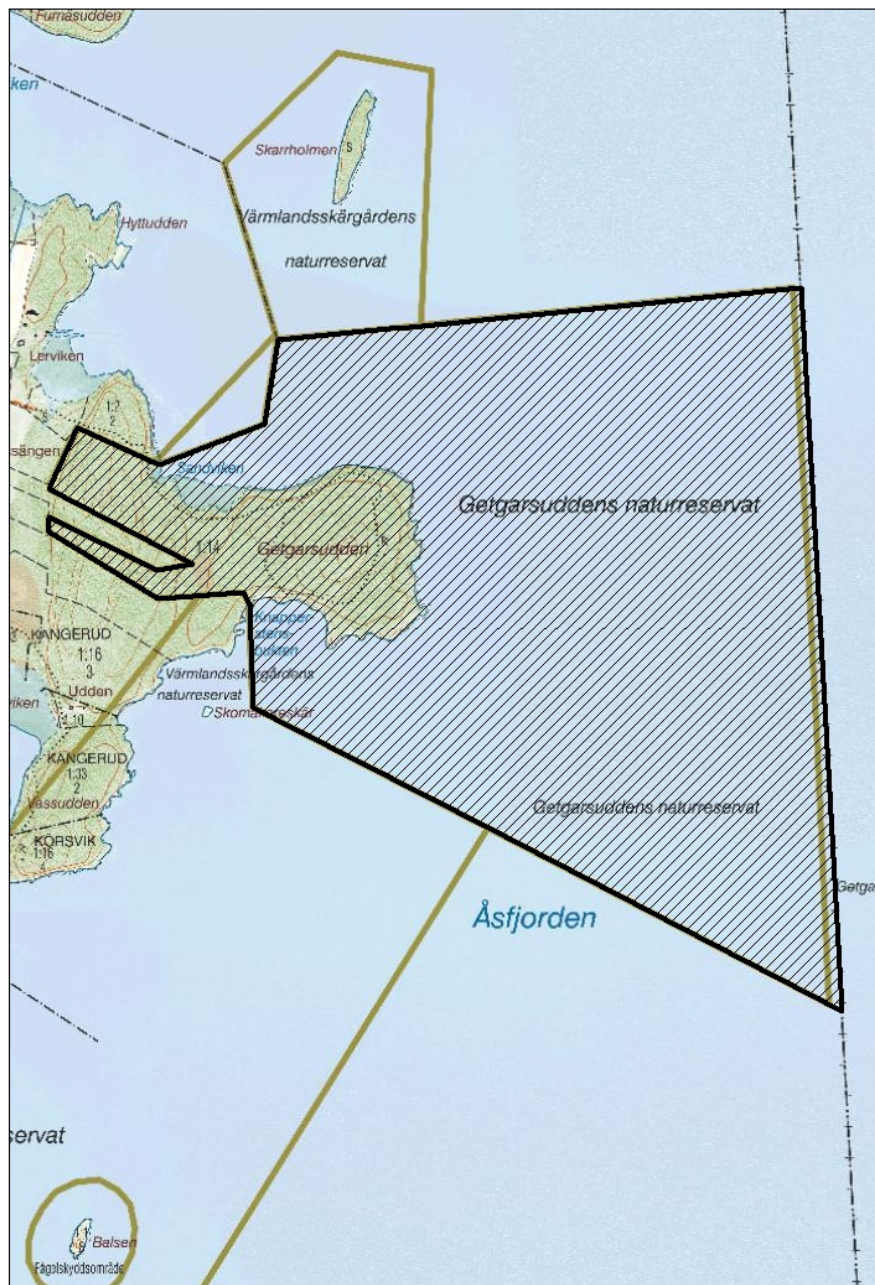
Kenneth Johansson

Johan Bohlin

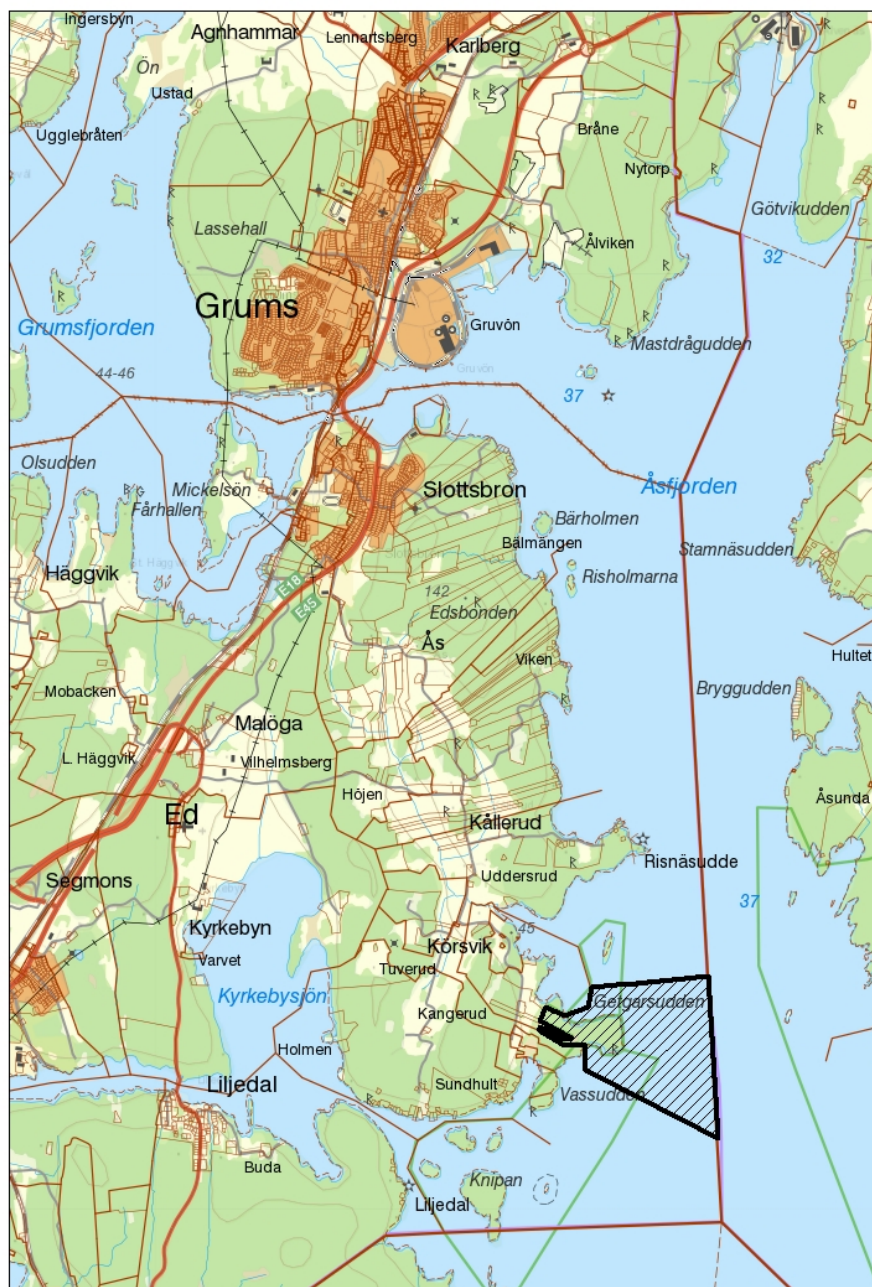
Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Karta till B-föreskrifter
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Beslutskarta för naturreservatet Getgarsudde (snedstreckat område med svart heldragen linje som yttergräns)

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Getgarsudde (snedstreckat område med heldragen svart yttergräns)

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Karta för B-föreskrifter i naturreservatet Getgarsudde. Led från parkering genom reservatet, samt en avstickare från leden ut till sydöstra udden. Därutöver en eldplats vid Knapperstensviken.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GETGARSUDDE

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets skogar, strandmiljöer, intressanta ytformationer och andra ingående naturtyper, samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras och anordningar för att underlätta för friluftslivet anläggs. Vidare ska skogen utvecklas fritt, och markens naturliga hydrologi skyddas från fysisk påverkan. Spontan skogsbrand i området släpps till den grad säkerhetsaspekterna kan tillåta. Åtgärder för att hålla områdets stränder fria från träd och buskar kan genomföras. Områdets orördhet understryks genom att motorfordonstrafik förbjuds.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Getgarsudde
NVR-id	2002206
Kommun	Grums
Naturgeografisk region	22A, Vänerslätterna
Markslag och naturtyper enligt KNAS:	(hektar)
Skog	24,5
Granskog	5,3
Barrblandskog	5,2
Tallskog	8,8
Lövblandad barrskog	3,0
Triviallövskog	0,2
Barrsumpskog	0,5
Impediment	1,5
Produktiv skogsmark	23
Övrig våtmark	2,1

Övrig öppen mark	0,1
Sjöar och vattendrag	162,7
Total areal	189,4 hektar
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Naturskogsartade barrskogar, strandzoner
Strukturer	Gamla grova träd, död ved, strandvallar, klapperstensfält
Friluftsliv	Upplevelser kring Vänerns strandmiljöer samt höga biologiska och geologiska bevarandevärden

2.2. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Getgarsudde har aldrig brukats som åkermark eller slåtteräng, och med tanke på terrängens beskaffenhet har troligen inte något skogsbyte bedrivits i större utsträckning. Vissa mer produktiva delar av naturreservatet har använts för skogsbruk innan reservatet inrättades. De områden som är magrare har sannolikt endast påverkats genom plockhuggning och andra mindre intensiva bruksformer. Den stensättning som finns i naturreservatets östra del vittnar om att forntida folk har använt udden som begravningsplats. Enligt häradsekonomska kartan från sent 1800-tal benämndes området på den tiden som Godgårds udde. Under 1960-talet fanns planer på att bebygga Getgarsudde, men området avsattes som naturreservat. Sedan dess, och sannolikt även dessförinnan, har udden använts som utflykts- och besöksmål. Vattenområdet kring udden används för fiske och båtliv, i naturreservatets östligaste del löper en farled.

2.3. Områdets bevarandevärden

2.3.1. Biologiska bevarandevärden

Den varierade miljön i naturreservatet med olika strandmiljöer, brynzoner, naturskogsartade skogsbestånd, sumpskog, hållmarker och utbredda vassar erbjuder livsmiljöer för en mångfald av organismer. Skogsmiljöerna kommer med tiden att utvecklas ytterligare och kommer att kunna erbjuda substrat och livsmiljöer för bl.a. krävande kryptogamer.

2.3.2. Kulturhistoriska bevarandevärden

På östra delen av halvön finns en fast fornlämning i form av en stensättning. Stensättningen beskrivs i Riksantikvarieämbetets databas för fornlämningar som en gravlämning från brons- eller järnålder. Stensättningen är ca 0,4 m hög och har en diameter av ca 5 m. Fasta fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (1988:950).

2.3.3. Bevarandevärden för friluftsliv

Ett besök vid Getgarsudde erbjuder en omväxlande naturupplevelse med flera olika skogsmiljöer, olika typer av strandmiljöer och vacker utsikt mot Segerstads skärgård och Vänern. Områdets intressanta geologi och gravröset ger besökaren möjlighet till ytterligare upplevelser.

2.3.4. Geovetenskapliga bevarandevärden

Vänerns utbredning har varierat genom årtusendena. Under en period utgjorde Vänern en del av havet, innan landhöjningen innebar att Vänern blev en insjö. I och med att vattennivån har varierat följer att även strandlinjen legat på olika nivå. Där Vänerns vågor och is nått in med full kraft har så kallade strandvallar och klapperstensfält bildas. Allteftersom att vattnets nivå sjunkit, har nya strandvallar bildats på lägre nivå. På så vis har en serie strandvallar bildats på sluttningen. Beroende på vilken jordart som finns blir strandvallar olika tydliga. På flera platser i området kan besökaren se de strandvallar som vid olika tidpunkter utgjort Vänerns strand. Naturreservatets yttre delar karaktäriseras av omfattande klapperstensfält och serier av strandvallar. På hållarna i östra delen av reservatet har inlandsisen lämnat distinkta spår (isräfflor) i NNO-SSW riktning som visar hur inlandsisen flyttat sig över området.

3. Skötselområden

Skötselområde 1 – Barrblandskog, 25 hektar

Skötselområdet utgörs av heterogen barr- och barrblandskog där magra hållmarker bevoxna med tallskog avlöser de mer bördiga dalstråken som domineras av granskog. Bergryggarna och dalgångarna sträcker sig i NNO-SSV riktning. Marken är torr eller frisk med undantag för ett lövdominerat sumpskogsområde som förekommer i områdets centrala del. Andelen lövträd är i skötselområdet låg och utgörs av al, björk, sälg och asp. Åldern på skogen varierar från ca 100 till ca 150 år. Mängden död ved är högst i skötselområdets östra del (15-40 m³/ha). Här förekommer också enstaka äldre träd. Ett mindre område med yngre lövrik barrblandskog förekommer i den norra centrala delen av skötselområdet.

3.1.1. Bevarandemål

Områdets naturskogsprägel ska öka genom fri utveckling och intern dynamik i skogsbeståndet. Skogens ålder, antalet gamla grova träd, mängden stående och liggande död ved och andra egenskaper som kännetecknar en naturskog ska öka över tiden. Minst 11 hektar ska vara av naturtypen Västlig taiga, med status restaurering eller fullgod. Den skog som idag bedöms ha statusen utvecklingsmark ska successivt övergå till status restaureringsmark.

3.1.2. Åtgärder

Inga skötselåtgärder är planerade.

Karta till skötselplan

3.2. Skötselområde 2 – Vattenområde, 165 hektar

Området utgörs av den del av Vänern som ingår i naturreservatet. Området ingår i naturreservatet av arronderingsmässiga skäl, det är därför ej relevant att formulera kvalitetsmål eller planera för skötselåtgärder i detta område.

4. Friluftsliv

Getgarsudde har ett stort värde för rekreation och friluftsliv genom avsaknad av exploatering, och ett attraktivt läge vid Vänerstranden. Området är lättillgängligt för besökare både från land och från vattnet. Syftet med nedanstående kvalitetsmål är att underlätta allmänhetens besök i naturreservatet. Området är inte handikappanpassat, och inte heller lämpligt för besökare med t ex barnvagn.

4.1.1. Bevarandemål

Följande anordningar ska finnas i eller i anslutning till naturreservatet och göra det lätt för besökare till fots att vandra och hitta i, samt uppleva området:

- Eldstad med sittmöjlighet (vid Knapperstenviken)
- Parkering (utanför reservatet)
- Informationsskylt med karta (vid parkeringen)
- Vandringsled (rundslunga genom området och en avstickare till sydöstra udden)

Vandringsleden ska utgå från parkeringen och gå i en slinga genom reservatet. I sydöstra delen ska finnas en kort avstickare till sydöstra udden. Leden ska vara tydligt markerad enligt gängse normer. Informationsskylten ska vara lättläst, ha en tydlig karta över området samt ge information om föreskrifter och naturvärden i området

4.1.2. Åtgärder

Iordningställande av rastplats (eldstad och sittmöjlighet).

5. Uppföljning

Bevarandemålen för området preciseras i nivåsatte s.k. målindikatorer. En redogörelse för precisering och uppföljning av målindikatorerna beslutas separat i en särskild uppföljningsplan.

5.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsförvaltaren ansvarar för att åtgärder enligt skötselplanen genomförs och dokumenteras. I den årliga dokumentationen bör redogöras för vilka åtgärder som genomförts, var dessa genomförts och hur stor tidsåtgången var.

5.2. Uppföljning av kvalitetsmål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmålen genomförs varje år för:

- Informationsskylt
- Parkeringsplats och rastplats
- Vandringsled

6. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Område
Översyn och underhåll av gränsmarkering	Vart 3:e år	Naturreservatets gräns
Översyn och underhåll av rastplats och eldstad	Årligen	Friluftsliv
Uppdatering av informationstavla	Vart 3:e år	Friluftsliv
Anläggning av rastplats med eldstad	2014	Friluftsliv

7. Genomförd dokumentation

Området har dokumenterats i samband med basinventeringen av Natura 2000-områden, synpunkter från tidigare och nuvarande tillsynsmän, samt arbete i fält av Länssstyrelsens personal inför revidering av beslut och skötselplan.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.